

ZIDOV

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKO PETKA
RUKOPISI SE NE VRACAJU

PREPLATA: GOD. 100 D. POŁUGOD. 50 D.
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ

Mi, sredina i ekstremi

Uporedo s problemom proširenja Jewish Agency počeo se u cijonističkom novinstvu tretirati problem, koji tako reći čini glavnu temu svega, što se ovaj čas piše i govori o Erec Jisraelu. Nestašica novaca, golema ekonomski kriza, nezgodna politička situacija, bijahu činjenice, koje su silile; da se u radu za Erec Jisrael ne respektiraju dogme i programatske deklaracije, nego da se — pošto poto — namakne potreban novac. Odatle i težnja za proširenjem Jewish Agency, odatle postanak suvremenih rasprava o toliko spominjanoj «privatnoj inicijativi». Ali dok se je onda, pred neko dvije godine ta tema kretala u području planova, prijedloga i njihovih kritika, dotle danas stvarnu sушtinu te teme čine praktična situacija i činjenice i njihovo zadiranje u osnovni plan i principijelno slivatanje palestinske izgradnje.

Za nas je ovdje bez sumnje veoma teško rezolutno odrediti kakav stav prema nekim činjenicama i dogadjajima, što se dešavaju u lancu jednog principijelnog procesa u Erec Jisraelu, jer se takav stav ne određuje samo teorijom i jednostranom partijskom ideologijom, nego praksom i činjenicama, a u vezi sa shvatnjem, koje netko imade o svrsi i zadaći palestinske izgradnje. Valja i kod današnjeg prosudjivanja razvitka palestinskih prilika imati na umu sve rezultate diskusija, koje su se vodile o biću i cilju cijonizma i o njegovoj praktičnoj i kulturnoj važnosti za rješenje žid. pitanja. Nespretno je i nedostatno, da se jedna važna i principijelna stvar prosudiže u uskom opsegu današnjice. Ne smije se prema tomu nikome zamjeriti, a najmanje organiziranim cijonističkim radenicima, što — kako im mnogi predbacuju — možda i «nepraktično» sa jednog skupnog gledišta prosudjuju suvremeni proces, koji se nazivlje etapom četvrte alije. Takozvani klalili «Stamcijonizani» (opći, prema unutra neodredjeni cijonizam) najviše od svih «cijonizama» pušta svakom pojedincu, da sa svog ličnog i individualnog gledišta prosudjuje probleme i situacije, koji se u drugih promatraju sa skupnog gledišta. I veliki dio «Stamcijonista» naglašava, da su redovi njegovih ljudi vodjeni u prvom redu praksom dakako pod vidom prosprieta samog cij. programa.

U prošlosti je broju »Židova« gosp. Lav Stern kritikovao frakcionarstvo u cijonizmu, ističući u glavnim negativnim momentima ovoga našeg frakcionisanja i pozitivne «srednje linije». U svom se je članku, kritikujući podjednako diferenci-

jaciju u cijonizmu uopće i ekstremnost njenu i pojedinih frakcija osvrnuo i na zeleni šekel, pa sve u svejmu izgledu, da je konzervacija tog članka, da po mišljenju pisca idu pod jednu kapu organizaciona diferencijacija, ekstremi i last not least, za nas odnedavna aktuelna stvar, zeleni šekel. Neki su naši vidjeniji i mladji cijonisti zbog toga, uzevši u obzir i šekelsku akciju, koja eto započinje, shvatili, da je nedopustivo, da se u kritici ekstrema zalazi u ekstremnost i jednostranost kritike, u kojoj se torom i Mizrahijem (frakcijom kat eksohen — sa desna) pobija nepotrebnost marksizma i socijalizma u cijonističkim redovima. Kad se dakle kritikuje u glavnom samo frakcionizam ljevice, pa kad se aludira ili čak upozorava na prilike u nas, onda je potrebno, da se iskoristi momenat i da se kaže jasno i određeno sve, što tko ima da veli o tom, kako se u nas smije ili ne smije, mora ili ne mora da propagira frakcionarsko grupiranje, koje — obzirom na probleme sa kojih polaze te diferencije — nije dakako u nas aktuelno, ali je barem za omladinu možda veoma potrebno. Radi se tek o načinu, kojim se to provodi, ali je važan i način, kojim se to kritikuje. Može se frakcionarstvo brašiti i napadati. Ali u kritici treba lučiti one grupe, koje su dokraj »frakcionističke« od onih, koje čine frakciju samo zato, jer je to nužno danu time, što cijonistički pokret imade parlamentarno organizovan forum, treba ovakovo činiti to više, što u nas dolazi u obzir samo ona »frakcija« u cijonističkom pokretu, kojoj je gosp. Lav Stern u svojoj kritici učinio krivo.

Joel Rosenberger.

U znaku šekelske kampanje

U posljednjemu broju »Židova« čitan prikaz cijonizma srednje linije — načinom, koji je nužno određen tendencijom, zbog koje je pisan. Ta je tendencija jasna; treba obraniti modri, srednjolinijaški cijonizam Jugoslavije od opasnosti, koja mu prijeti pojavom zelenoga šekela. Zbog te tendencije, da se srednjolinijaški cijonizam obrani pod svaku cijenu, nosi čitav članak sve označe izborno-propagandističke borbe. Upravo zbog ovakvoga karaktera toga članka ne bi bilo ni od koga lojalno, da uzme na nišan svaku riječ, pada se obori na sve netačnosti, krive tvrdnje i neopravdane napadaje članka. Ne bi to bio toliko težak, koliko dugotrajan i neplodan posao, jer bi trebalo polemizirati protiv različitih mišljenja, kojih se nemoguće vidi na prvi mah.

Uglavnom sadržaje članak gosp. Lava

Sterna trostrukim napadaj: 1. općenito na frakcije u cijonizmu, jer da su one više na štetu, nego na korist, da više dobivaju od cijonizma, negoli mu daju (koja je frakcija osim Mizrahija štograd dobila?!) i da nemaju nikakav pozitivni program, nego im je jedina svrha oponiranje srednjolinijašima, sitim buržujima (tu se dakle iz oponicionalnih, ekstremističkih stranaka izuzimaju »buržujski Mizrahi!); 2. na pokušaj, da se i u nas uvede »frakcionarstvo«, koje bi samo oteščavalo naš i onako dosta teški rad oko oživljavanja židovske sredine; 3. lično na mene, kao »vodju omladine«, koji je bez potrebe stavio omladinu pred komplikirana pitanja, koja ne baziraju na realnim potrebama, a omladina ih ne može da riješi.

Ne ču da branim frakcionarstvo. Na protiv hoću da pokažem pozitivno, što je Hitahdut-partija, jer je ona u nas jedina frakcija, koja je istupila svojim posebnim, zelenim šekelom; jer je dakle ona jedina izazvala polemiku i nije mi poznato, da je u nas netko polemizirao protiv frakcija prije ovogodišnje šekelske kampanje, koja obećaje zbog toga, što imaju dvije grupe, koje se bore za povjerenje cijonista i omladine, da će dovesti do opsežnije debate o različitim pitanjima našega pokreta. A ta je debata bez sumnje potrebna, da se već jedamput u nas probudi interes i poznavanje palestinskih problema, pa da i mi uzmognemo zauzeti neki stav u tim pitanjima. Uspije li mi, da pozitivno pokažem opravdanost cijonističkoga naziranja, koje zastupa Hitahdut-partija; uspije li mi, da pokažem potrebu toga zaustavljanja, onda sam dokazao i potrebu posebne frakcije, koja se danas nužno pokažuje u posebnom šekelu, ali koja je sama tražila, da se ukinu razlike u šekelu, jer je uvjerenja, da bi ona kao frakcija u onom času, gdje bi bio samo jedan šekel, dobila još veći broj mandata za kongres. A onda ču zacijelo biti riješen krivnje zbog zavodjenja omladine u pravcu nepotrebnih komplikacija i zbog brkanja pojnova.

Što je i što hoće Hitahdut-partija? Što je nas nagnalo, da u ovoj godini provedemo življvu šekelsku akciju, da organiziramo pristaše i zbijemo redove u većoj mjeri, negoli smo sve to dosad činili.

Hitahdut - partija, nastala iz palestinske radničke stranke Hapoel-hacajir (Mladi Radnik) i galutske mlado-cijonističke stranke Ceire-Cijon (Mladi Cijonisti ili Cijonova omladina) znači već sama po sebi jedno okupljanje, a ne cijepanje, jačanje pokreta, a ne slabljenje. Imo ljevičarskih stranaka cijonističkih, koje su po svojim osnovnom naziranju marksističke te po-

laze u argumentaciji svojega proleterskoga cijonizma samo od gospodarskih momenata i hoće da cijonizmom riješe abnormalnu socijalnu strukturu židovskoga naroda (vidi n. pr. Berl Lockerovu studiju u novom glasilu njemačkih Poalecijonista »Der neue Weg«) i koje traže i u galutu i u Palestini jačanje bojne klasne svijesti radničke u svrhu klasne borbe (vidi n. pr. Lewkowitzev članak u pomenutom listu br. 2). Njihova je politika prema tome često upravljenja protiv cijonističkoga fronta, jer oni svagda prave razliku između svojega, proleterskoga i buržujskoga cijonizma. Naprotiv socijalizam Hitahdut-partije ne izvire iz marksističkih dogma, nego je uvjetovan u jednu ruku posve znanstveno-teoretskim razmatraanjem, koje iz ekonomskih uzroka traži organizirano gospodarstvo mjesto dosadašnje anarchije u narodnoj ekonomiji, a u drugu onim socijalizmom, koji je zaista stariji od Marxa, onim socijalizmoni, koji živi u židov. narodu od biblijskog doba, pa sve do danas (teoriju Hitahdut-partije vidi u Rudolfi Samuel Programmheft der Arbeit).

I zbog toga, što naš socijalizam nije vezan o dogme i nije klasnobojan, on je mogao i može da privuče k sebi u prvom redu omladinu i omladinske cijoniste, koji su u njemu našli područje rada za ostvarenje cijonističkoga idealta. I sad da priđemo cijonizmu Hitahdut-partije! Za nju cijonizam znači ono, što danas znači za čitav svijet golemi pokušaj produktivacije židovskoga naroda. Ta danas je nestalo Herzlove ideje o Judenstaat kao političkom centru židovstva koji bi mogao da zastupa interes, da brani i napada u ime židovskoga naroda. A može se reći, da su konkretni problemi izgrad-

nje potisnuli u pozadini i Ahad-haamovu misao duševnoga centra, koji će svojim zrakama obasjavati rasijano galutsko židovstvo. Nego su ostale dvije ruke vodile cijonističkoga rada. Prva je misao pomoc siromašnim, progonjenim, malogradjanskim Židovima Istočne i Srednje Evrope, koji, osjetivši u ratu i iza rata teškoću galutskoga života, hoće da skloni glavu u Palestini. Oni više ne dolaze u Palestini, da tamu umru, ne, oni idu onamo, da onde žive. Ali kako žive? Druga budu najveća zapreka ostvarenju ove ideje, koja je danas prva i jedina u argumentaciji cijonizma, jedina u borbi protiv vanjskih i unutarnjih neprijatelja, jedina u sticanju pristaša u židovstvu i izvan njega. Svi mi znamo tu ideju, koja izbija iz svih naših riječi, od Weizmannovi velikih govora do agitacije najmanjeg cijonističkoga propagatora. To je ideja produktivacije židovskoga naroda. Hoćemo da stvorimo u Palestini produktivnu zajednicu, to je eto cilj cijonizma. Ono što se donedavno činilo najvažnijim i konačnim ciljem, da dobijemo u dogledno vrijeme većinu u Palestini — to je danas bez sumnje samo sredstvo, to je samo jedno potrebno osiguranje one zajednice, osiguranje cilja, koje biva aktuelnije, čim se politički horizont naoblaci, a nevažno, kad zavlada mir sa strane naših protivnika.

Nema sumnje, potrebno je požuriti tempo kolonizacije, potrebno je što prije dobiti većinu. Ali još manje ima sumnje, da ta većina mora da bude sastavljena iz produktivnih ljudi. I u prvom redu treba nastojati, da se pomognu oni ljudi, koji nam daju garancije za produktivnost nove Palestine. Jer ono, što imponira i svijetu i Židovima, to nije či-

njenica, da broj Židova u Palestini raste. Kapitalom se može sve. Nego ljudima imponira ono, što nije u vezi s kapitalom, imponira haluc, imponira Emek — imponira produktivacija židovskoga naroda.

I sad nam je jasno, zašto su nosioci i izvršnici te produktivacije odvajkada imali svoje posebne organizacije. Imali su ih ne zbog nagona za ciljepanjem, nego zbog toga, jer su samo organizirani mogli da dižu svoj glas u cijonizmu, dok bi razstrkani i neujedinjeni (a to znači: kao članovi jedne, jedinstvene Svjetske Cijonističke Organizacije, u kojoj ne bi bilo struja, stranaka i frakcija) ostali nečujni i slabii. A sad će nam biti jasno i to, da je omladina i mnogi intelektualci (mogli bi da se spomenu naša najodličnija imena) uvek u nekoj mjeri pomagala te ljevičarske stranke. Pomagala ih je napose onda, kad im je i bila potrebna pomoć. U takvom bi času i oni, koji su inače protiv dodeljenja u stranke, znali da aktivno stupaju u tu stranačku borbu — jer bi im bilo jasno, da se bore za čistoću cijonizma.

Da, ljevičari zastupaju čisti cijonizam, i ako mnogi tobože logično vele: »Budući da klacijoniste hoće Palestinu i izgradnju pod svaku cijenu, bez uvjeta i uslova, a ti ekstremisti i frakcijonaši stavljaju za rad neke svoje uvjete — to su oni uvjetni cijonisti, a srednjolinjijaši su bezuvjetni, t. j. »čisti cijonisti«. Koji to vele, zaboravljaju jedno: da ti uvjeti nijesu neslasti izvan cijonizma, nego da su to zahtjevi, koji leže u samoj ideji cijonizma, i da njihova srednja linija znači, da oni i nemaju jedne linije, da je njima svejedno, što se i kako se u Palestinu radi, glavno je, da se uopće radi.

Anatol France.

Zalog

Od svih trgovaca mletačkih nije nijedan tako točno izvršavao svoje ugovore kao Fabio Mutinelli. Svakom bi zgodom pokazao, da je popustljiv i velikodušan, a naročito prema ženama i duhovnjacima. Čestitost njegova čudoredja hvalila se spominjala u čitavoj republici. U San Zanibolu divili se pozlaćenom oltaru, koji je darovao svetoj Katarini od ljubavi, kojom je volio Katarinu Manini, ženu senadora Alessa Cornaru. Budući da je bio veoma bogat, imao je mnogo prijatelja, kojima je priredjivao gozbe i zaduživao ih svojom kesom. Ali rat s Genovom i nemiri u Napulju nanese mu grdu štetu. Desila se usto i nesreća, da mu je nestalo trideset ladija, što su ih ili ugrabili uskoci, ili su nastrandale na moru. Papa, kojemu je uzajmio veoma mnogo novaca, ustručavao se, da mu išta od toga vrati. I tako nestade za kratko vrijeme sav imetak bogatoga Fabije. Kad prodade svoju palaču i svoj jedaci pribor, uvidi da mu ništa nije preostalo. Ali spretan i srčan, veoma iskusni u trgovackim poslovima i u punoj snazi godina, namjeravaše da opet podigne svoj posao. Računaše u sebi veoma mnogo i na kraju prosudi, da mu treba pet stotina dukata, da opet zaplovi morem, kušajući nove poslove, za koje mišljaše, da će mu urodit dobro i sigurnim

uspjehom. Zamoli gospodina Alessa Bontruru, koji bijaše najbogatiji gradjanin u Republici, da mu uzajmi onih pet stotina dukata. Ali ovaj je dobar gospodin veoma točno znao, da se smionošću doduše stiče bogatstvo, ali ga samo oprez čuva i održaje, pa ne htjede da tako veliku svotu novaca izloži opasnosti, mora i slučajevima sreće. Iza toga ode Fabio gospodinu Andru Marosiu, kojega je bio mnogočim zadužio.

»Predragi Fabio«, odgovori Andrea, »drugima bih ţa rado uzajmio taj iznos. Ja se nijesam prilijepio uz zlato, pa se u toj stvari držim nauke satirika Horacija. A Vaše mi je prijateljstvo veoma dragi, Fabio Mutinelli, pa ako Vam uzajmim taj novac, izvrć ţu se opasnosti, da Vas izgubim. Jer poslovi srca loše uspijevaju između dužnika i vjerovnika. Ja sam viđio i suviše ovakovih primjera.«

Iza ovih riječi učini, kao da će nježno zagrliti trgovca i zatvoriti mu vrata ispred nosa.

Drugog dana ode Fabio k lombardijskim i florentijskim bankirima. Ali nijedan ne htjede da mu uzajmi bez jamčevine ma i dvadeset dukata. Citavog dana trčaše od jednog novčara i trgovca do drugoga. Svuda mu odgovoriše:

»Gospodine Fabio, svi Vas mi znamo kao najpoštenijeg trgovca u gradu, veoma nam je žao, da ne možemo udovoljiti vašu

želju. Dobra uprava trgovinom traži ovakav postupak.«

Kad se uvečer vozio kući, objesi se kurtizana Zanetta, što se kupala u kanalu, o njegovu gondolu i ljupko ga pogleda. Kad još bijaše bogat, uzeo je jedne noći u svoju palaču, pa se je veoma prijazno ponio, jer bijaše vedre i dobre čudi.

»Dobrosti gospodine Fabio«, reće mu ona, »znam vašu nesreću, čitav grad govori o tom, čujte me, nijesam bogata, ali imam malu kutiju dragulja. Hoćete li je da primite od vašeg sluge, dobrostvi Fabio, vjerovat ţu, da me Bog i sveta djevica ljube.«

Kazivala je istinu. Zanetta bijaše siromašna, unatoč svojoj mladosti i cvatnoj ljepoti. Fabio joj odgovori:

»Ljubezna Zanetto, u komorici, u kojoj Ti stanuješ, vlada veća velikodušnost nego u svim palačama mletačkim.«

Još je tri dana pohadjao Fabio banke i novčare, a da nije nikoga našao, koji bi mu uzajmio novaca. Svagdje mu ružno odgovoriše, pa mu kazivaše:

»Učiniste krivo, što prodaste Vaš jedaci i stolni pribor, da platite dugove. Ljudi mogu da uzajme štogod i zaduženom mužu, ali ne onom, koji nema više ni pokućtva ni srebra.«

Petoga dana dopre u očaju svom do Corte delle Calli, do geta, do židovske četvrti dakle,

»Tko zna«, reče, »možda ţu u obre-

Ali to nije i ne smije da bude svejedno. Kad znamo, da ta izgradnja stoji nitišto žrtava svih vrsta, onda nam mora biti stalo, da se postigne jedan valjan rezultat, a ne ma kakav.

A danas je opet nastupio momenat, gdje se zaista odlučuje o rezultatima cijonizma. Protiv palestinskih radnika (to u ovaj mao ne znači protiv ljevičara i ekstremista i frakcijonaša, nego naprsto protiv radnika, kao nosilaca izgradnje, kao tvoraca pozitivnih vrednota, Hamaš-bira, Solel-bonea, Kupat-holim i Bank-hapoalim) diže se jak front. Javljuju se glasovi, koji traže, da se interes klacijonista više ne zapostavljaju, a gosp. Lav Stern u pomenutom članku izriče uvjerenje, da bi to bilo samo na korist stvari.

Koji su to interesi klacijonista, koji su dosad bili zapostavljeni, a koji bi bili na korist stvari?! Zar težnja, da se upotrijebi za pomoć trgovcima i trgovčicima skupljeni novac, koji ne dotječe ni za održanje i razvijanje pozicija produktivnih i važnih, za koje je simbol Emek, onaj Emek, koji je jedini bio kada, da dade volje Weizmannu, da podje kao vječni sabirač novaca na put i da nagna i građanske cijoniste na davanje novca. A ne može se u jednu ruku agitirati Emekom, a u drugu činiti sve, da se slabini je u položaj. Ako klacijonisti hoće produktivnu Palestine, onda je njihov prvi cijonistički interes, da otinoguće useljivanje onih elemenata, kojih su sposobni i voljni, da rade produktivno, a da sprječe ulazak u zemlju onima, koji koče produktivaciju. Tu nema razlike između interesa ljevičara i pravih klacijonista t. j. onih cijonista, koji se brinu za kralj, za židovsku zajednicu. Ali ima i ta-

kvih cijonista, koji čitav cijonizam uzimaju u svoju korist, koji spekuliraju zemljistem i ljudima, koji traže pomoć Cijonističke Organizacije, kako bi se etablirali, da onda nastave svoj galutski posao: živjeti od tudi muke, od idealizma židovske omladine, od znoja i žrtava halučkih.

I mi konstatiramo jačanje toga fronta, antisocijalnoga i u svojim konzervativnima, necionističkoga. Nas ta konstatacija zabrinjuje, jer smo uvjereni, da je na štetu stvari. Zato hoćemo, da radni elementi i omladina stvore front, koji će stati nasuprot svima pokušajevima, da se uništiti ili ma kako oslabi pozicija radne Palestine.

A tih pokušaje imade! Gotovo je komično nastojanje, da se odbiju tvrdnje, koje kažu, da ima struju, kojih se rad protivi principu nacionalne kolonizacije. Jasno je, da nema struje, koja bi se usudila, da na barjak ispiše, da je protiv narodne kolonizacije. Ne smije da se usudi, jer je hvala Bogu još u cijonista prejaka uticaj tih »ljevičarskih« ideja, a da ih ne bi cijonizam jednostavno pregazio i smrvo. Ali to još ne znači, da nema struju, kojih je rad podoban, da uništiti plodove nacionalne kolonizacije, kojih je čitavo nastojanje upereno za tim, da što više oslabi princip narodne kolonizacije, da se na nj što manje obaziru da rade što je moguće više mimo njega i protiv njega. Tih struja imade, i mi mora da pomognemo borbu palestinskih radnika, koji tu ne brane ljevičarstvo i socijalizam, nego osnove cijonizma. Mora da pomognemo radnike onime, čime ih zasad jedino možemo pomoći: svojim glasom, koji se momentano iskazuje u kupnji zelenoga šekela.

Prema tome je omladina i te kako zvana, da diže svoj glas u tom pitanju, da saradjuje u onim institucijama, što garantiraju razvitak onih pozicija, koje su njoj najbliže. I omladina prema tome ne smije da svojom šutnjom podupire one, kojih rad ne samo da može, nego i mora da smeta izgradnju.

I naša omladina je zvana, da to čini. Kad bih ja zaista bio »vodja omladine«, kako me naziva gosp. Lav Stern, ja bih je pozvao, da svojim glasom pomogne radništvo — i ja bih to učinio mirne svesti, uvjeren o čistoći toga čina. Ali jer nijesam »vodja«, ja mogu samo jedno: da i omladini i gradjanima predložim sliku današnje Palestine, kako bi ona mogla da stvori odluku. Držim, da je pogrešna do-sadašnja metoda našega odgojnoga rada, po kojoj se nije stvaralo cijonističko javno mišljenje i nije uvlačilo u rad svakoga pojedinca, nego su se pisali stereotipni uvodni članci, koji su bili jedini i stoga mjerodavni izričaj jugoslavenskoga cijonizma.

Probleme, pred koje naš stavlja današnje stanje Palestine i Cijonističke Organizacije, nijesam ja izumio, a ni konstruirao »vještački i mozgovno«, nego oni zaista eksistiraju i ne mogu se obaći. A držim, da čitava cijonistička javnost imade i dužnost i pravo, da se njima pozabavi. Držim ovo tim više, što me ne smeta u objektivnom rasudjivanju ona bojazan, koja očito brani gosp. Lavu Sternu, da pozdravi pokušaj, da se i našu omladinu zainteresuje za današnja cijonistička pitanja; ja se ne bojim rezultata te diskusije. Ne bojim se ni bilanse rada Hitahdut-partije: ona je vani, napose u Njemačkoj, nosilac čitavoga cijonizma; ona je dala velik broj dobrih ideja za reorganizaciju

zana dobit ono, što mi kršćani ne će da daju.

Podje ulicama San Geremia i San Girofiamo u uskom i smrdljivom kanalu, kojega se ulaz svake noći zatvara lancima po naštu senatu. I razmišljajući o tom, kojeg luhvara da posjeti, padne mu na um, da je jednom čuo za nekog Izraelitu imenom Eleazar, sina Eleazara Maimonidesa, koji da je veoma bogat i začudo mudar. Nakon što je saznao gdje mu je kuća, naredi da se gondola pred onom kućom zaustavi. Nad vratima bila je slika sedmokrakog svjećnjaka, koju je obrezati muž dao načiniti, da mu bude znakom nade danu, kad će se iz pepela novo podići hram, kako je objavljeno.

Trgovac stupi u dvoranu, rasvjetljenu bakrenom svjetiljkom sa dvanaest gočećih fitilja. Židov je Eleazar sjedio pred svojom tezuljom. Prozori njegove kuće bijaju zazidani, jer je bio nepovjerni.

Fabio Mutinelli progovori mu ovako: »Eleazar, često sam postupao s tobom kao sa psetom ili odmetničkim poganihom. Kad još bijah mlad i kad je u meni bilo mlađenacke obijesti desilo se, da sam i blato i kamenje bacao na ljudi, što su sa žutim znakom na ramenu hodali duž kanala, pa sam možda pogodio koga od Tvojih ili upravo Tebe. Ne govorim Ti to, da Te uvrijedim, nego zbog poštenja u času, kad dolazim, da Tebe nešto zamolim.«

Židov podigne poput trsa suhu i izgrbljenu ruku prema nebū:

»Fabio Mutinelli, nebeski će nam otac obojici suditi. Za koju me službu hoćeš da moliš.«

»Pozajmi mi pet stotina dukata na jednu godinu.«

»Ne posudjuje se bez jamčevine, to su vajada i Tvoji već kazali. Sto je Tvoj zalog?«

»Trebaš da znaš, da mi ništa ne ostade, nijedan dinar, nijedan zlatni pladan, nijedan srebreni vrč. I nijedan mi prijatelj ne ostao. Svi se ustručavali, da mi iskažu službu, za koju te ištem. Nemam ništa na svijetu do mog trgovackog poštovanja i moje kršćanske vjere. Nudjam Ti kao zalog svetu djevicu Mariju i njenog božanskog sina.«

Iza ovog odgovora sagne Židov glavu poput onoga, koji razmišlja i nekoliko puta pogledi rukom svoju bijelu bradu. A onda reče:

»Fabio Mutinelli, povedi me do svog zalog. Jer je običaj, da vjerovnik vidi zalog, koji mu nude.«

»To je Tvoje pravo«, reče trgovac, ustaj i hodi.«

Povede Eleazara u crkvu dell' Orto. Ondje mu pokaže madonu, što bijaše na oltaru. Na čelu joj bijaše kruna od dragulja, ramena joj bijahu pokrivena plaštem izvezenim zlatom, a u ruci držaše malog

Krista, koji bijaše jednak urešen kao i njegova majka.

»Ovo je moj zalog«, reče trgovac Židovu.

Eleazar, koji je naizmjence oštros promatrao madonu i kršćanskog trgovca, sagne glavu i reče, da prihvata zalog. Odvede Fabia u svoju kuću i dade mu ondje pet stotina teških dukata.

»Ovo je Tvoj novac na jednu godinu. Ne vratiš li za godinu dana taj novac sa kamatima, koje propisuje mletački zakon i lombardijski trgovacki običaj, onda možeš da zamislis, Fabio Mutinelli, što će da držim o kršćanskem trgovcu i njegovom zalogu.«

Fabio je, ne trošeći uzalud vrijeme, kupio brodove, natovariv ih solju i ostalom različitom robom, koju je s velikom dobiti prodao u gradovima Jadranskoga mora. A onda odjedri s novim tovarom u Carigrad, gdje je kupio sagove, mirisna ulja, paunovo perje, slonove kosti i ebanovinu, koju dade po svojim agentima na obalama Dalmacije zamijeniti za gradjeno drvo, što su mlečani već ranije u njega kupili. Ovako je za šest mjeseci udeseterostručio svotu, koju bijaše pozatnio.

Ali kad se jednog dana zabavljao sa grčkim ženama u barci na Bosporu, pa se odviše udaljio od kopna, uhvatiše ga gusari i odvedu kao zarobljenika u Egipt. Na svu sreću ostali su mu zlato i roba na sigurnu mjestu. Gusari ga prodaše

Cijonističke Organizacije i financiranje izgradnje i samo treba počekati, dok te ideje svladaju tromaš »srednjolinijsku«, pa će se jasno pokazati, koliko li je pozitivno stvorila. A u nas, gdje je gotovo cijava omladina po svom naziranju vrlo blizu Hitahdut-partiji, bilansa je srazmjerne još pozitivnija. A bit će zacijelo i bolja, kad se dokonča ovaj proces, koji je započeo; kad se ujedine starija omladina i mladji cijoniste u Hitahdut-partiji, koja će imati dosta posla, da brani čistoću cijonističkih načela i cijonističkoga rada i u samoj organizaciji i u Bogoštovnim Općinama, u radu za Palestinu i u obnovi galata.

Cvi Rothmäller.

Imigracioni problem

Kao što je poznato, poraska je u zadnjoj godini imigracija u Palestinu i dovela je ljudi u zemlju, koji predstavljaju sasvim novi tip. To je tip molagradjana, koji su većinom došli iz Poljske. Cijonistički aparat bio je već 4 godine uđešen na useljivanje halucim, mlađih ljudi, koji su već organizovani u grupama s većom ili manjom jasnom spoznajom svojih zadaća, došli u zemlju kao pioniri. Nova imigracija ima sasvim novo načiće. To su obitelji, koje su došle u zemlju, a razlozi su većinom ekonomske naravi. Oni nemaju svjesnu cijonističku ideologiju, niti unutarnje kakove organizacije i s toga ih se teže dirigira i savjetuje nego halucim.

Poznato je, da je imigracija ovih elemenata izazvala u židovskom novinstvu življenu debatu, u kojoj su izražene bojazni, da zemlja neće moći da zadrži ove elemente, jer su industrija i trgovina premalo razvijene, a da mogu primiti toliko gradskog pu-

čanstva, koji nisu radnici u običnom smislu riječi, već malogradjani. Egzekutivi se naročito spočitavalo, da je partaična, da radnicima i halucim suviše dolazi u susret, dok se drugim useljenicima premašo bavi. Sad je član palestinske Egzekutive precizirao stajalište Egzekutive u pitanju imigracije.

Van Vriesland izjavio je prije svega, da će Egzekutiva promijeniti svoj imigracioni program i prilagoditi ga novoj imigracijskoj struci. Novi useljenici ne trebaju imigracione logore kao kalucim, već jeftine stanove. Imigrante svrstao je u četiri grupe i to 1. useljenike sa vlastitim sredstvima, koji sami sebi mogu pomoći, 2. obrtnici i stručnjaci, koji imaju imetak od 500 do 800 funti, koji trebaju savjeta, za koje treba naći kompaniona, mogućnost da urede svoja poduzeća i t. d., 3. stručnjaci s malim imetkom od 100 do 200 funti, koji traže pomoći od Egzekutive, 4. ljudi bez strukovne naobrazbe i bez imetka, ili nedovoljnim imetkom da sebi osnuju egzistenciju. Od tih useljenika ima se jedan dio smjestiti u poljoprivredi i Keren Kajemet Lejisrael zaključio je, da će 30 posto od novo kupljenoga zemljišta dati za kolonizaciju ovih ljudi. Ima da se stvari centralni urad, koji će biti na pomoći ovim ljudima i zborom i tvorcem. Nadalje se mora misliti i na one gradove koji danas imaju malo židovsko pučanstvo kao Ako, Gaza i t. d.

Van Vriesland traži, da se pred ureda za posredovanje rada, što ga uzdržava radnička organizacija, stvari novi ured za posredovanje rada za srednji stalež. Za useljenike 3. grupe treba stvoriti zajmove konstrukтивnog karaktera. Cijonistička Egzekutiva želi da u tu svrhu stavi iz budžeta za trgovinu i obrt jednu svetu na raspolažanje. Sve informaci-

je za useljenike moraju ostati koncentrirane u rukama cijonističke Egzekutive.

Van Vriesland se nuda, da će ova promjena udovoljiti novim potrebama imigracije.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta

Pokušaj atentata na prof. Einsteina. Ruskinja Eugenia Dickson, koja je pred sedam nedjelja u Parizu pokušala da izvede atentat na Krassina, javljala je prof. Einsteinu u nekoliko prijećih pisama da će na nj izvesti atentat. Prof. Einstein nije se mnogo brinuo za ta pisma, jer je dosada primio mnogo takovih dopisa. Uveče 30. januara došla je Eugenia Dickson u stan prof. Einsteina pa je pokušala da silom prodre u prostorije, u kojima on boravi i da izvede svoj naum. Kad su je htjeli da zadrže i predaju policiji, uspjelo joj je da pobegne.

31. januara o podne uspjelo je berlinskoj kriminalnoj policiji, da uhvatiti tu ruskinju. Vjerojatno je, da se ovdje radi o duševno bolesnoj ženi, koja govori da je anarchistkinja. Dosada se nijesu mogle da utvrde ni njezine personalije, a isto se tako ne zna gdje u Berlinu stanaće i kada je onamo došla.

Agudas Jisroel...

Memorandum Agude Savezu Naroda u stvari jevrejskih općina u Palestinici. Sekretarijat Saveza Naroda obavijestio je Jerusalimsku Agudu, da će se na jednoj od skrih sjednica Saveza Naroda staviti na dnevni red i spomenuti memorandum Agude.

Rad u Palestinici. Svjetska palestinska centrala Agude u Frankfurtu na Majni pregovara u stvari kupnje 10.000 dunuma zemljišta u Palestinici. Doskora će se po svoj

kao roba nekom Saracenu, koji mu stavlja lance na noge i dade da mu obradjuje žito, koje je u tom kraju veoma lijepo. Fabio nudjaše svom gospodaru veliku otkupninu, ali je kći Saracena, koja ga bijaše ljubila i htjela, da ispunji želje, što su je obzirom na nj bile snašle, savjetovala svom ocu, da ga ni uz koju cijenu ne pusti. Upućen na svoju vlastitu pomoć, izbrusi oruđjem, što mu dadoše za rad na polju, svoje lance i pobjegne, dodje do Nila i baci se u neku barku. Tako stigne Fabio do blizog mora, pa ga umorna i polumrtva od višednevna lutanja, žedje i gladi primi neka španjolska ladja, koja je plovila u Genovu. Ali nakon osamdnevne vožnje iznenadi bura ovu ladju i baci je na obalu Dalmacije. Tek što bi zamalo pristala uz obalu, baci je bura o klisuru. Čitava se posada utopila, tek se je Fabio, držeći se pomoću krletke za perad nad vodom, nekako teškom mukom do mogao kopna. Na obali klone i sruši se gotovo mrtav na tlo, gdje ga nadje neka mlađa i lijepa udovica imenom Loreta, koja stanovaše na obali. Ova gospodja dade, da ga odnesu u njenu kuću i da ga smjesti u njenoj sobi, a tu ga je velikim marom njegovala.

Kad se je probudio, udisao je miris ruža i mirta i video kroz prozor vrt, koji je, spuštajući se poput širokih stuba vodio sve do mora. Do uzglavlja njegova kreveta stajaše Loreta svirajući lipku na svojoj violi.

Fabio joj od hvale i ushićenja tisuću puta poljubi ruku. Zahvali joj i reče, da ga ne čini toliko srećnim sam spas, koliko ga raduje i usrećuje to, što za svoj spas treba da hvali ovako lijepom stvoru.

Ustao je i prošetao s njom u vrtu. Kad sjedoše na klupu ispod grma mrčikina, povuče Loretu k sebi i iskaže joj svoju zahvalnost mnogim nježnostima.

Nadje, da je ona sklona njegovim osjećajima, pa ostade ushićen uz nju nekoliko sati; a onda se zabrine i zapita svoju kćedomaćicu koji je mjesec i koji je dan.

Kad mu je kazala odgovor na to pitanje, počne da uzdiše i da se tuži, jer je preostalo samo dvadeset i četiri sata do dana, kad će se ispuniti godina dana, otkako je primio pet stotina dukata od Židova Eleazara. Bila mu je nesnosna pomisao, da ne će moći izvršiti svoje obećanje i da će svoj zalog izvrći grdnji rezana stvara. Kad ga Loreta upita koji je razlog njegove zabrinutosti, odgovori joj sve, kako se je zabilo. Budući da ona bijaše veoma pohožna, pa je s mnogo predanja volila i poštivala svetu djevicu, dijelila je s njime njegovu bol. Nije bilo teško, da se nabavi tih pet stotina dukata. U susjednom gradu bijaše bankar, koji je za vrijeme od šest mjeseci ovaj iznos čuvao za Fabija. Ali je bilo nemoguće, da se nemirnim morem i už loš vjetar za dvadeset i četiri sata stigne u Mletke.

»Skupimo ponajprije novac«, reče Fabio. A kad mu gospodar njegove doma-

ćice donese taj novac, dade plemeniti trgovac, da mu primaknu jednu barku posevnu do obale; stavi u nju vrećice s dukatima, a onda uzme iz oratorija gospodje Loiete častan kip bogorodice s Hristom, izrezan iz cedrovine. Polegne kip do kormila u barku i reče:

»Ti si mi zalogom, sveta djevice! Židov Eleazar mora sutra do dobitje svoj novac. Radi se o mojoj i Tvojoj časti i o dobru glasu Tvoja sina, sveta djevice! Ono, što ne može da izvede smrtni grješnik poput menje, izvršit ćeš Ti, čista zvijezdo morska, Ti, koje su prsa hraniла onoga, što je hodao površinom vode. Odnosi ovaj novac Židovu Eleazaru u mlečacki geto, da ne reče obrezani, da si Ti loš zalog.«

A kad zatjera barku u struju, skinje šešir i reče tiho:

»Da si mi zdravo, sveta djevice!«

Barka otplovi na daleku pučinu. Fabio i Loreta nastojaše dugo da je vide. Spustila se noć. Snop se svjetila razlije mirnim morem.

Kad je drugog dana Eleazar otvorio svoja vrata, opazi u uskom kanalu geta barku, natovarenu vrećicama, a iz nje se dizao maleni kip crne drveta, što se svjetlilo na jutarnjem suncu. Barka se zaustavi pred kućom, na kojoj bijaše sedmerokraki svjećnjak. Židov spazi djevicu Mariju s malenim krstom, zalog kršćanskoga trgovca.

pričici je kupnja perfektuirati. Detalji uvećane kupnje objavit će se u skoro vrijeme. Isto Frankfurtska centrala javlja, da je osnovano gradjivo društvo, koje će u Palestini graditi kuće od drva, kamena i od drugog materijala, a na temelju privrednog trgovачkog principa. Društvo će najprije urediti svoje uredi u Frankfurtu, Beču i Varšavi.

Palestinska konferenca. Svjetska palestinska centrala Agude sazvata je za 15. i 16. februara Palestinsku konferenciju. Konferenca će se održati u Frankfurtu, a za koji dan će se razaslati programi i naročiti pozivi.

Monsignore Barlassina. ITA javlja neprovjerenu vijest, da je vatikan odbio molbu latinskog patrijarhe u Jerusolimu, monsignore Luigi Barlassine, da u evropskim zemljama održi red predavanja o cijonističkoj djelatnosti u Palestini. — Vatikanski dopisnik lista »Resto del Carlino« javlja, da su neispravne vijesti, koje govore o tom, da je monsignore Barlassina opozvan sa mesta latinskog patrijarhe u Jerusolimu. Imenovanje britanca biskupa Keana, za pomoćnog patrijarhu svjedoči, da vatikan želi, da mirnim i dobrim načinom raspravlja u stvari engleskog palestinskog mandata. Vatikan drži, da je ova pozicija mgr-a Keana veoma vredna za razvitak prijateljskog sporazumijevanja između katolicizma i engleskog mandata u pravnim pitanjima katoličke crkve u Palestini i pitanjima svetih mjesto.

Nestašica rada u Židova Poljske. Nestašica se rada u židovskih radnika i namještenika u Poljskoj u zadnjim tjednima veoma povećala. Dnevno se zatvaraju na neodređeno vrijeme veće radnje, a u mnogima se obavljaju redukcije radnika. Bijeda među radničkom klasom Poljske je velika.

Sanacija Poljske troškom Židova. Na posljednjoj sjednici budžetne komisije poljskog sejma, kojoj je prisustvovao ministar predsjednik Grabski, držao je židovski poslanik Višlicki govor o sistemu finansijske sanacije Poljske. Na temelju brojaka i dokumenata dokazao je, da je čitava akcija za sanaciju Poljske bila tako zamišljena, te bi židovski srednji stalež i židovska trgovina morali sami da snose sve troškovе te sanacije. Time se postizava tek to, da židovski elemenat posvema strada, a tako se ugrožava čitava akcija za sanaciju.

Profesor Ornstein pozvan u Göttingen. Javlja se u Haagu, da je nekdanji predsjednik nizočimionist saveza, prof. L. S. Ornstein, primio poziv da predaje na sveučilištu u Göttingenu o svojim istraživanjima na području spektralnih intenziteta. Istraživanja prof. Ornsteina su velike su privukla na se pozornost svih fizičara.

Prof. Ornstein izdao je i u skriptama jeruzalemskog sveučilišta omanje radove o spektralnim intenzitetima.

40. obljetnica smrti Pereca Smolenski. 21. se februara navršuje 40 godina, što je umro Perek Smolenski, pobornik židovskog renesansnog pokreta. Cionistička frakcija u vijeću bečke izraelitske bogoslovne općine predložila je u plenarnoj sjednici, da se u općinskoj biblioteci uredi »Soba Pereca Smolenski«. Poznato je, da je Smolenski živio nekoliko godina u Beču i ondje izdavao svoj časopis »Hašahar« (»Zora«). — Jedna grupa hebrejskih književnika spremi da k 40. obljetnici njegove smrti izda naročitu spomenicu.

Sokolov ponovno kod Duke. Predsjednik Egzektive, gosp. Nahum Sokolov, posjetio je 25. januara, za svog drugog boravka u Bukarestu, rumunjskog ministra za vanjske poslove, pa je s njim dulje vremena razgovarao o cijonizmu i općem političkom položaju Židova u Rumunjskoj. Rezultat je tog razgovora odluka rumunjske vlade, kojom priznaje legalnost sabiranja za palestinsku izgradnju. Lokalnim će se oblastima izdati upute, da moralno pomazu židovski rad za Palestinu.

Sokolov o zabrani njegovih predavanja u Siedmogradskoj. Saradniku bečkog »Morgenzeitung« rekao je Sokolov u toj stvari, da su vijesti o zabrani bile krive (Vijesti koje smo u posljednjem broju donijeli objavio je Madjarski Telegrafski Dopisni ured.) Sav se je predviđeni program mogao da izvrši, tek se nije mogla da održi velika skupština u Temešvaru, a zbog toga, što je prekasno stigao brzojav vlade, kojim se miting dočušta. U Kluju i Velikom Varadinu uspjela je velika cijonistička akcija unatoč toga, što je u cijeloj Transilvaniji proglašeno iznimno stanje.

Cijonističko zastupstvo kod Saveza Naroda. Dr. Viktor Jacobson, designirani upravitelj cijonističkog biroa, koji se ima urediti u Genfu odlaže ovih dana iz Berlina i seli u Paris. On će izmjenično boraviti u Parizu i Genfu, pa će obdržavati vezu između cijonističkog pokreta i Saveza Naroda a i drugih internacionalnih faktora.

Dr. Jacobsohn bio je nekoc član druge ruske dume i morao je nakon njenog raspusta iz političkih razloga poći u egzil. Od tega vremena sudjeluje veoma aktivno u cijonističkom pokretu, bio je mnogo godina članom uže egzekutive i zastupao je cij. pokret kod nekadašnje sultanske vlade u Carigradu, a kasnije i na drugim nekim važnim mjestima.

Za povratak Židova u Aziju. U Šangaju stvoriše neki Kinezi, Japanci, Perzijci, Kindi i Muslimani procionističko društvo, kojem je osnovna ideja, da se Židove vrati u Aziju, da kao azijatski narod među ostalim azijatskim narodima izgradi svoju staru domuju u Aziji. Društvo se sprema, da uredi svoje podružne organizacije u čitavoj Aziji. Delegat Keren Hajesoda za Daleki Istok, dr. Ariel Benson, koji je i sam orijentalni Žid, posvetio se je i zadatači, da duhovne zastupnike azijskih naroda zainteresuje za cijonizam.

Poljski hasidi osnivaju koloniju u Erec Jisraelu. U Poljskoj je medju hasidima počeo pokret, koji hoće, da se hasidi naseljuju kao seljaci u Palestinu. Zastupnici hasida zamolili su nedavno glavni ured Keren Kajemeta u Jerusolimu, da im spremi i odredi potrebno zemljiste. Ovdje se u glavnom radi o ljudima, što imadu porodicu pa raspolažu nekim novcem i hoće da sav svoj imetak presele u Erec Jisrael. Ovim pokretom vlada kao i u pokretu mlađih haluča želja, da potpunoma promjeni način života, da grad zamiđene selom i da se vratre k zemlji. Neki će od tih hasida doskoristići u Palestinu, da pripreme useljenje njihovih porodica.

Direktorij KKL je zaključio, da kupi 5.000 dunama zemlje pa da na njoj naseli 50 hasidskih porodica. Ovu će kupnju KKL moći zbog toga da izvrši, što mu svaka od tih 50 porodica daje L 100 — ukupno dakle L 5.000.—, da se time isplate kapara za zemljiste.

Grupa daje ovaj iznos kao zajam, koji će izdvojiti dvije godine vratiti KKL naseljenicima u tu svrhu, da se iznos od 5000 funti upotrebi u njihovim naseljima za neke potrebne investicije.

Nova forma darovanja za Keren Kajemet. Najnoviji način, da se uvećaju primici Keren Kajemeta, jest samooporezovanje, koje je uvela bečka podružnica društva Palestine Land Development Company za svaku prodaju zemljista. Prema tome se svaki kupac obvezuje, da neki procenat od iznosa, za koji kupuje privatno zemljiste, dade za nacionalne zemljiste kupnje Keren Kajemeta. Ima nade, da će i druga privatna poduzeća, koja se bave kupnjom i prodajom zemljista stvoriti ovakvu odluku, da se od svakog dijela zemljista, koje privatnici kupuju, dade neki ekvivalent za otkup nacionalnog tla.

Zeleni šekel. Šekel narodno-socialističke cionističke partije Hitahut dobiva se kod Hapoel-Hacaira, Zagreb, Jurišiceva ul 28. p. A. Hans Hochsinger.

Iz Palestine

Dinar i šekel, imena nove palestinske valute. Poznato je, da u Palestinu hoće da uvedu zasebnu palestinsku valutu. Da se uzmognе odrediti što dostojnije i prikladnije ime toga novog novca, sastavila je palestinska vlada dvije komisije: jednoj je komisiji zadala zadatač da nadje jevrejska imena, a drugoj arapska. Jevrejsku komisiju čine kulturni historik dr. J. Klausner, prof. Klein i upravitelj jeruzalemskog odjeljenja društva Anglo-Palestine Company g. Gordon. Obim komisijama predsjeda general Storts. Na zajedničkoj sjednici obiju komisija zaključeno je, da se novčana jedinica, koja će po svojoj vrijednosti biti jednakoj jednoj engleskoj funti, nazivlje i arapski i jevrejski dinarom. Desetina tuga dinara zvat će se jevrejski šekel a arapski miskal. Osim toga uvest će se eventualno i polušekel (ievrejski hašekel), koji bi dakle imao vrijednost jednog šilinga, jer je šiling dvadesetina funte. Četvrti šekela zvat će se jevrejski darkon. Jedna tisućina dinara, najmanja novčanica zvat će se jevrejski pruta, a arapski sela. Trgovacki krugovi Palestine protive se uvodjenju tako visoke novčane jedinice, koja odgovara jednoj engleskoj funti, pa će trgovacka komora u Jafi upozorila vrhovnoga komesara, da privredni krugovi žele, da se uvede nešto niža novčana jedinica.

Gradnja kooperativne stambene zgrade u Tel Avivu. Nastojanjem g. Elijahu Zev Levin-Epsteina ostvariti će se po svoj prihici njegova namisao o gradnji velike kooperativne stambene zgrade, koja bi bila zajedničko vlasništvo onih, koji će se u njoj nastaniti. U toj stvari održan je 17. januara dogovor svih interesenata. Izabran je finansijski komite u koji uđoše rabin Berlin, Levin-Epstein i David Schapiro, pa će taj komite odmah povesti pregovore s općinskim poglavarstvom Tel-Aviva zbog kupnje potrebnog gradilišta. Zgrada, u kojoj je riječ imati će 50 stanova po tri sobe, a svaki će takav stan prema planu stajati otprilike L. 300. Svi članovi ove gradjeve kooperativne moraju da isplate u gotovu L 100, a ostatak trebaju uz bankovnu garanciju da isplate u cibrocima za vrijeme od nekoliko godina. Misao o ovakvoj zgradbi nije nova. Takovih kuća imade u mnogim velikim gradovima. Gradnja zajedničkih kooperativnih stambenih zgrada značno olakšava rješenje prekarnog stambenog pitanja u Tel-Avivu.

Nova cesta u donjoj Galileji. Prema sporazumu između cionističke palestinske egzekutivne i udruženja naseljenika u donjoj Galileji deskora će se početi da gradi cesta između naseljina Jabne i Bet Gan. Gradnja ceste stajaće će L 3000.

Upravitelj medicinskog instituta u Palestini. Profesor Lazare Rosenthal, prijašnji direktor znamenitog Mečnikovog instituta u Moskvi i sadašnji asistent prof. Aleksandra Besredke, nasljednika Mečnikovog na pariskom Pasteurinstutu, u najskorije će vrijeme preuzeti vodstvo medicinskog instituta u Jerusolimu.

Skor početak djelovanja osiguravajućeg društva »Ha-Sne«. Palestinska vlada dopustila je osiguravajućem društvu »Ha-Sne« da započne svojim djelovanjem, jer je udovoljila svim zahtjevima i plasirala 5000 svojih dionica. Konstitucionala skupština »Ha-Sne-a« održat će se za koji dan u Tel Avivu.

Djelovanje Solet Bone-a. Izvještaj o djelovanju Solet Bone-a za šest mjeseci —

od maja do svršetka oktobra — govori o razvitku njegovih radova. U maju upostio je S. B. 1349 radnika, u julu 1382, u julu 1450, u avgustu 1500, u septembru 1700 i u oktobru 1950. U tom vremenu preuzeo je S. B. radova u iznosu od LE 99.610. Velik i napredan razvitak pokazuju radovi u kamenolomima. Za tih šest mjeseci uložio je S. B. LE 5.500 u Kamenolome kod Jerusalima.

Velika imigracija haluca u decembru. Za imigraciju u mjesecu decembru bio je karakterističan veliki broj haluca, dok je u ranijim mjesecima prevladavao broj imigranata, koji bijahu dovoljno snabdjeveni novcem.

Prema službenom izvještaju bilo je od 1665 imigranata 436 osoba (346 muškaraca i 72 žene), kojima bijaše dopuštena imigracija na temelju sigurnog uposlenja; radi se ovdje o takovim poljoprivrednim i industrijskim poduzećima, koje sredstvima Keren Hajesoda posredno ili neposredno financira Cijonistička Egzekutiva.

Ukupan broj imigranata kategorije »B«, dakle onih, koji u času imigracije raspolažu dovoljnim sredstvima bijaše 705, to će reći 275 muškaraca i 293 žena te 227 djece. Pored toga uselilo se je 368 osoba (71 muškarac, 177 žena i 119 djece), koje moraju da uzdržavaju stanovnici zemlje. Bijaje 143 osoba, što žena, što djece, a što drugih osoba, koje dodjoše zajedno s napomenutim imigrantima, što imadu nade, da će naći uposlenje. Broj osoba religijskog zvanja iznosi 14. U sumi imigranata uračunato je i 159 osoba, što dodjoše kao turisti ali su naknadno dobili dopuštenje, da ostanu u zemlji. Dvadeset i četvorici ljudi, koji nisu udovoljili svim imigracionim propisima, nije bio dopušten ulaz u zemlju.

Od svih imigranata bijaše 1618 Židova, 38 kršćana i 9 muslimana, a od onih 83, što se vratise u zemlju bijaše 46 Židova. Iselilo se je 88 Židova, 70 kršćana i 53 muhamedanaca.

Promet turista u decembru. Službeno se javlja, da je u decembru prošle godine došlo u Palestine 2614 turista, hodočasnika i drugih putnika, koji ne ostaju u zemlji; u istom se vremenu vratilo u zemlju 1290 palestinjana.

Naseljivanje radnika u starim kolonijama. Da se olakša naseljivanje radnika, što su uposleni u starim kolonijama, zaključio je kolonizacijski odbor cijonističke Egzekutive, da se za ove radnike izgrade barake i da im se dade tegleća marva i zajmovi, kojima će najmiti neke manje zemljarske parcele. U posljednjim su godinama naročito otako se uspješno gaji duhan, došli mnogi radnici u stare kolonije i našli ondje hvala potpori Egzekutive dovoljno uposlenja. Radi se o 32 grupa sa 1132 člana, većinom novo useljenih haluca; 25 ovih grupa organizirani su u »male kvorce«, od kojih svaka broji najviše 30 članova. Pored toga ima 7 velikih grupa od kojih svaka broji 50 do 200 članova, 6 grupa čine ortodoksnii radnici.

Najznačatije su od ovih grupa: »Maavar« u Petah Tikvi »Hadarom« u Rehobotu, »Šomron« u Hederi »Galil« u Jevnielu i »Hašomer Haçair« u Nahalatu. Keren Hajesod odobrio je za potporu ovih grupa iznos od 4100 funti a kolonizacijski departement u svoje vrijeme 3100 funti. Kapital, koji je ovim grupama posuđen na vrijeme od 7 godina, određen je za nabavu inventara.

Isplaćen je posljednji obrok za zemljište u Nahalatu. Keren Kajemet javlja iz Jerusalima, da je konačno potpuno isplaćena svota (LE 82.000) za koju je kupljen zemljarski kompleks Nahalata. Ovo je zemljište, koje zaprema površinu od 19.000 dunama kupio Keren Kajemet god. 1921. zajedno s ostalim zemljistima u Emeku i obvezao se da će sav iznos isplatiti u 6 godišnjih obroka. Pred kratko je vrijeme isplaćen posljednji obrok za zemljište Nahala.

Medjutim je taj posjed novim kupnjama utvrđen na površinu od 49.000 dunama.

Inspekcija stanova i staja u kolonijama. Nedavno je specijalni komite, kojemu pripadaju neki poznati arhitekti i inženjeri, pregledao stanove i staje u poljoprivrednim kolonijama Keren Hajesoda i društva PICA. Ovaj će komite doskora izdati izvještaj o stanju i prikladnostima tih prostorija. Gradnja se staja u Gederi, Kfar Mlalu i Kfar Jeheskielu nastavlja. U djevojačkoj farmi Šumat Borohov počeo se je graditi vodovodni rezervoar. Izradjeni su planovi za gradnju staja u transilvanskim kolonijama na zemljištu Tel Adasa i za gradnju stanova u Gederi. U izvještaju za

mjesec decembar konstatira blagajnik palestinske cijonističke Egzekutive, da je Keren Hajesod od 1921. do 1924. dao izgraditi ove građe: 89 stalnih stanova, 289 staja i 4 rezervoara za vodu, a usto i velik broj baraka i prostorija za provizorno stanovanje.

Imigracijski budžet Keren Hajesoda uvelike je prekoračen. Židovska imigracija, koja je od juna 1924. mjesечно iznosila 2000 ljudi velika je finansijska teškoća za cijonističku palestinsku Egzekutivu. Imigracijski budžet bio je u decembru znatno prekoračen. Izdaci u visini od 5780 funti više nego što je Keren Hajesod bio odobrio. U prvim trim mjesecima godine 5685. iznosili su izdaci imigracionog odjeljenja neko 11210 funti prema predviđenim 7000., a to znači da je budžet prekoračen za 4000 funti. Ovo je povišenje izdataka nastalo zbog dolaska radnika, koji su obzirom na gajenje duhana bili zatraženi u zimskim mjesecima. Većina je tih radnika došla krajem decembra. Izdaci imigracionog ureda sadržavaju i stavku od 775 funti za nastanjenje imigranata u Hajfi. 750 funti izdano je izvan Palestine za pripreme imigracije članova Hehaluca a 412 funti za manje zajmove imigrantima u Jerusalimu, Hajfi i Jafi.

Iz Jugoslavije

PISMO IZ EREC JISRAELA.

Naš zemljak, hajlic Jehuda Altmann, pisao je pred neki dan Radnom Odboru S. C. J. Iz toga pisma donosimo ovdje neke važne i interesantne stavke:

„Uvjeren sam, da će se okolina (Tire, kraja gdje je nabavljeno zemljiste za Jug, Halučku Farmu. Op. ured.) veoma brzo prodati, jer zaista mjesto je divno, zemlja dobra, budućnost sigurna. Šta mislite o tome, da se povедemo za primjerom i metodama American Zion Commonwealtha, da se u Jugoslaviji povede slijedeća akcija: Pojedinci neka daju svotu od 5000, 10.000 i više dinara, da im se kupi zemljiste u Tiri. Za svakih 5000 jedan dunam. Posao treba da vodi jedan čovjek, možda jedan član R. O-a... Svaki kupac mora da znađe, da će zemlja biti unešena na njegovo ime i da će dobiti »kušan«. On može zemlju u svaku dobu prodati ili dati u zakup. Ovo Vam pišem pod dojmovima, koje je na mene učinio položaj zemlje, u kojem sam je našao. Promjena na bolje je velika. Kuda god sam došao, osjeća se, da je prošla kriza i da je došlo dosta novaca kod cijon. organizaciji toli i pitjem privatnih ljudi. Takozvanom četvrtom alijom, koja je naravno politici radničke organizacije nešto nepodesna, dolaze mali kapitalisti, većinom iz Poljske. To se osjeća na svakom koraku. U Tel-Avivu, gde je otkako sam ga ostavio u julu, sagradjeno je 1000 kuća, a i sada se gradi intenzivno, nisan mogao naći sobe za stanovanje, tek da sam htio platiti 4—5 funte. Ima cijelo čudo malih hotelâ i pensiona. Svi ovi primaju one male kapitaliste na mjesec ili dva, dok nadju stan i posla. Od toga žive i ovi pensioneri i trgovci i radnici. Čovek sjedne u hotelu za stol ili u kakvu kavanicu ili u željeznicu i čuje neprestano razgovore o gradnji kuće, o kupnji zemljiste u gradovima i kolonijama itd. Sve je oživjelo, vrti se i kreće, jedan drugego pita, što će poduzeti u Palestini u što uložiti svoj novac. To djeluje kao zaraza, pa je teško ostajati po strani...“

Na sjednice Radnog Odbora od 4. II. prisutni su: Dr. Stein, Stern, David Spitzer, Dr. Horm, Dr. Rosner, Rotmüller, Zaloscer. Čitaju se depeše iz Bjelovara i Splita. Rješava se dopis KK od 22. I. U izvještaju Juda Altmann (Hajfa) javlja RO-u o stanju kupnje zemlje u Tira, koja će do ljeta doći u

posjed Halucim — javlja nadalje o mogućnosti kupnje zemlje kraj Tire i običaje izraditi plan po uzoru Amerikanaca. Za ovu zemlju vlasti osobiti interes radi osobite njene kvalitete. Izvješće nadalje o ekonomskom stanju u zemlji. [Na drugom mjestu lista donašamo ekscerpt njegovoga pisma]. Egzekutiva London se obraća sa molbom radi fundiranja njezinog budžeta. Rješava se dopis nacionalnog društva Novi Sad. Zaloscer iznosi nove predloge radi namaknuća sume, koja je nužna za izgradnju farme.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMETA!

Uprava razasla je svim povjerenicima zemljom palestinske bademe za

Hamiša asar blšvat akciju

te očekujemo, da će svi povjerenici, a naročito omladina, nastojati, da ovu akciju valjano provedu, tako da će njezin uspjeh odgovarati našim očekivanjima.

Podjedno javljamo svim povjerenicima, da je Hanhala Keren Kajemeta u Jerusalimu odredila, nove kontingente za neke sabirne grane. Prema tome trebat će odsad doprinjeti:

za upis u zlatnu knjigu 20 LE,
za jedan dunam zemljišta 5 LE,
za 1 maslinu 6 šilinga.

pa molimo sve povjerenike, da se toga točno drže, jer inače ne ćemo dobiti diplome za darovatelje.

Uprava Keren Kajemeta.

Jakob Singer. U nedjelju, dne 1. februara umro je g. Jakob Singer, u dobi od 56. godina, te je u ponedjeljak sahranjen na židovskom odjelu Mirogoja. U pokojniku, koji je odgojen u tradicionalnom židovstvu, gubi naš urednik g. dr. Alfred Singer, svoga brata, pa našemu sumišljeniku i njegovoj porodici izrazujemo naše iskreno sačeće. Zihroho letova!

Izbor predsjedništva. Bog. općine u Novom Sadu. U prošlom smo broju javili rezultat općinskih izbora u kojima su cijonisti postigli velik uspjeh. U nedjelju dne 1. o. m. proveden je izbor predsjedništva. Od 43 delegata ulaze u predsjedništvo 11. Većinom glasova izabrani su u predsjedništvo 10 cijonista. Predsjednikom je izabran dr. Armin Kassowitz, a potpredsjednikom dr. Matija Sattler. Ostali su predstojnici ovi gospodari: Josip Virag, Vilim Locker, Friedrich Wetzel, Adolf Zwieback, dr. Franjo Nagy, Heinrich Schönbochner, Makso Bader, Jakob Laszlo i Michael Krauss. Osim posljednjega gospodina svih su članovi predstojništva cijonisti. Ovaj će lijep i nesumnjiv uspjeh novosadskih cijonista moći da dade jači polet našemu pokretu u cijeloj Vojvodini. Radujemo se uspjehu naših sumišljenika, pa se nadamo da će doskora uspijeti da svijesni i ispravni Židovi doskora u svim općinama Jugoslavije zauzmu ono mjesto, koje ih ga njihova aktivnom i uspravnom židovstvu i idu.

Izbori za Bogoštovnu općinu u Bjelovaru. Ne 1. veljače održani su izbori za 12 članova bogoštovnog vijeća. Za ove izbore vlasti je među svim općinama veliki interes, a osobito među našom braćom asimilantima, koji su odredili osjetili veliku »židovsku svijest« da preuzmu općinu i da uvedu red i novi duh u općini. Njihova je parola bila izbaciti iz vijeća svaku politiku, te pod nekom kriptom uvesti politiku asimilacije. Asimilanti su podvaljivali cijonističkom vodstvu da nacionalno postupaju sa imetakom bogoštovne općine, te da nepotrebno izbacuju novac za one institucije s kojima bogoštovna općina nema nikakove veze. (Keren Hajesod, Halučka farma, bolnica u Subotici i t. d.) S tim podvalama počeli su da vode oštru borbu protiv cijonističkog vijeća, zahtijevajući da odstupi sa svojih mesta. U tu svrhu sazvali su nekoliko neuspjelih skupština, na čelu sa njihovim duhovnim vodjom Simonom Singerom, te su sve upotrijebili da ocrne vijeće i našeg vrlog sumišljenika predsjednika bogoštovne općine, dr. Hinka Gottlieba. Ali to sve nije im koristilo. Naši svijesni Židovi, ostali su vjerni svojim idealima, te su na dan izbora dolično i časno odgovorili svojim glasovima i kakovim je duhom i životom da živi naša Bogoštovna općina.

Toga dana odgovorila im je i svjesna omladina, što želi a ujedno pokazala da vodi brigu o razvitku svoje opštine. Asimilanti su pokušali, da mnoge omladinske glasove ponište, što više išli su tako daleko da su čak i na gradsko poglavarstvo podnijeli tužbu.

Dan izbora protekao je vrlo živahno. Izborna prisustvovanje je 131 izbornik, od toga je dobita cijonistička lista ogromnu većinu od 93 glasa, što je bio doličan odgovor svima, koji su htjeli da satru narodni rad u opštini.

U 1 sat bili su izbori završeni, te je bio proglašen rezultat uz veliko oduševljenje prisutnih kao i omladine. U vijeće izabrana su slijedeća gospoda: Dr. Hinko Gottlieb, dr. Lendler Dragutin, Fürst Ignac, Bürgner Bela, dr. Donner Kazimir, Ing. Rosenzweig Filip, Altman Žiga, Hofman Marko, Steiner Albert, Pollak Ernest, Kraus Bernhart, Beck Lavoslav. Zamjenici: dr. Milhofer Beta, Ing. Kraus Leo, Rosenberg Marko, Weiller Dane. Nakon proglašenja rezultata omladina je otpjevala Hatikvu, a plavobijela zastava lepršala je pobjedosno na židovskom hramu. **H. M.**

Akcija za Keren Hajesod u Splitu. Uredništvo primilo iz Splita ovaj brzovaj: »Pri svečanom sastanku uz našeg milog predstavnika Keren Hajesoda, brata Šalom Pazi-a nakon izvršene dužnosti maasera radosni polučenim uspjehom dajemo svečani zavjet, da ćemo našu dužnost Božjom pomoći uvijek nadalje vršiti, dok ne postignemo uvišeni cilj, od Boga obećani, od nas predviđeni, od naše volje posvećeni. Šalom. Za splitske jevreje predsjednik Morpurgo.

Konferencija zagrebačkog okruga Saveza židovskih Omladinskih Udruženja. U nedjelju, dne 1. o. m. bila je u dvorani Bogoslovne Općine ova konferencija, na kojoj su bili zastupana udruženja Judeja, Bnot-Cijon, Literarni Sastanci Židovske Omladine, Makabi i Ahдут-hacofim iz Zagreba te udruženja iz Bjelovara, Karlovca, Koprivnice, Sanskoga Mosta, Siska i gosti iz Križevaca. Konferenciji su predsjedali Ture Schwarz i Joel Rosenberger.

Prva tačka dnevnoga reda bila je referat Cvi Rothmüllera o stanju S. Z. O. U. Na temelju njegovoga četiri nedjeljnoga putovanja i triju dosadašnjih okružnih konferencija (Vukovar, Beograd i Sarajevo) iznosi opsežan izvještaj, u kojemu veli: Stanje je u Savezu nadalje pozitivno. Vidí se, da nijesu bile uzaludne riječi zadugara o vezivanju sa Savezom, o intenziviranju rada i t. d. Ove su riječi urodile dobro mjesto. Uza širenje pokreta, koji obuzima sve veće djelove omladine, te prodire i u najmanja mesta, možemo da zaobilježimo uspjeh u dva glavna polja našega rada: u radu s djecom i u hebraizaciji. Ovo širenje je vrlo važno i potrebno, jedno da zaista obuzmemu svu omladinu i da joj počažemo put k obnovi, a drugo jer nam je iz finansijskih i političkih uzroka potrebno, da potkrepljimo na veći broj omladine, kako bi Savez mogao vršiti različne zadatke, napose na kulturnoj polju (izdavanje glasila, edicija, organizacija predavanja, propaganda, osnivanje književničke izdavačke zadruge, ostvarenje ferijalnoga omladinskog nasejja i eventualno pripravne halučke stанице i t. d.). Prema tome nas puni veselje, što nam taj organizaciono-propagandni rad napreduje. Još je važniji uspjeh u radu s djecom. Još se nikad u nas nije radilo toliko s djecom, koliko danas. Nada se, da za mjesec, dva ne će biti mesta, u kojem se ne bi sistematski radio s djecom. I hebraizacija unatoč velikim zaprekama napreduje. U ovoj su godini uspješno nastavila rad, nekoja udruženja, gdje se je već otprije radio, a počela su neka mesta ispočetka. I općenito cionistički rad nailazi u omladine na aktivno razumijevanje. Ona je u mnogim mjestima jedini radni faktor — ove godine možda još i više, negoli dosad.

Nasuprot tim uspjesima stope dvije stvari, gdje treba još velikoga rada. Prvo je veza sa Savezom. Ona je duduše mnogo veća i snažnija, negoli je bila prije dvije godine. I na tom polju bremeno plodove, koje je predsjednik Radni Odbor zasjao. Ali ta veza još uvijek nije tako jaka, kako bi trebala da bude. Još uvijek nema one jednovidosti ili barem onoga osjećaja pripadnosti Savezu, koji je potreban, da Savez uzmognue da bude zaista odlučan faktor u našem židovstvu. A mi to hoćemo. Hoćemo, da ljudi pripadaju Savezu potpuno i dokraja, da ne izlaze iz njega, čim pređu granice mladosti, nego da i poslije toga u živoj vezi s najmlađim generacijama Saveza sa-

čuvaju cionističku energiju i aktivnost pa da time budu uzori i vodići podmlatku.

Druga je stvar, koja je upravo i potrebna za ostvarenje toga cilja, a koja je u nas dosta zanemarena, to je kulturni rad. U nas se u tom pravcu još uvijek ne radi dovoljno. Treba većma upregnuti omladinu i pojedince, treba više pažnje posvetiti i dobrom stvarnim predavanjima i kurzama, i izdavanju knjiga. Ukazuje na mogućnost, da se u tu svrhu iscrpe starja godišta Židovske Smotre, Židova i Gideona, koja sadržavaju dosta bogat materijal.

Jer, završuje referent, ne smijemo biti zadovoljni dosadašnjim napretkom, nego treba rad još većma izgraditi, da stvorimo jak i jednovit Savez.

Iza referata nastaje oduža diskusija, u kojoj se stavljaju različite napomene referatu, koje su uglavnom potvrdile naziranje referentovo.

Druga tačka dnevnoga reda bili su izvještaji pojedinih udruženja o njihovu radu u ovoj godini. Karlovac i Koprivnica rade redovno i neprekinitno; Sisak je pretrpio neke krize, slično i Bjelovar, gdje se malo radi. Sanski Most kao mlađe udruženje, osnovano na početku ove godine, ima da se bori s različitim teškoćama, ali lijepo napreduje. Od zagrebačkih udruženja rade bez većih smetnja Makabi i grupe Hacofim, i ako i jednima i drugima fale podesne prostorije, koje bi omogućile potpuno izrabiljenje svih mogućnosti. Judeja se nije mogla u ovom semestru da razvije, i ako ima nekoliko pozitivnih stavaka. Literarni Sastanci rade, ali momentano ima da prezive tešku društvenu krizu. Bnot-Cijon, koji je imao svega 13 članica, prestao je, da se sastaje, jer je jedna grupa prešla kao pokusna kvara u Ahдут-hacofim. — U Križevcima će se za 14 dana osnovati omladinsko udruženje:

Razvija se debata, u kojoj se tretiraju neka važna interna pitanja i razlažu problemi rada u pojedinim udruženjima.

Treća tačka je referat o mogućnostima okružnoga rada, koji drži Joel Rosenberger. U svom stvarnom referatu iznosi, da je glavna zadaća okrugova, da omoguće bolji rad nekim slabijim udruženjima te da izvode zajedničke akcije. Prema tome treba najveću važnost polagati na pojedinačna mesta drugome, na zajedničke izlete i priredbe i napose na to, da pojedini predavači održe svoja predavanja u različnim mjestima okruga.

U debati se tretiraju različni predlozi o jednoj velikoj okružnoj priredbi te o okružnom sletu, o praktičnoj provedbi okružnih pohoda, predavanja i t. d.

Cetvrti tačka bila je izbor okružnoga vodstva. Izabrani su Drago Büchler, Cvi Hirsch, Maks Krautblatt, Joel Rosenberger i Ture Schwarz.

Kod pete tačke, predloga R. O.-u govorilo se je o različitim pitanjima, napose o tome, da se učvrsti u omladini ideologija i kulturni rad pa su stvorene neke konkretnе odluke.

Radnom se Odboru izriče priznanje za rad. U eventualijama govoriti Arje Weinberger o ferijalnoj omladinskoj naseobini, Cvi Rothmüller, ožbiljnim riječima opominje nazočnu omladinu, da više pažnje posveti kulturnom radu i svojim glasilima Gideonu, Haavivu i Saveznom Vjesniku. Na koncu završuje Ture Schwarz lijepim riječima konferenciju, a omladina zapjeva Hatikvu.

Uveće je bilo uspjelo intimno sijelo u menzi.

Iz Židovskog Akademskog Potpornog društva, Zagrebačka burza za robu i vrijednote, prijavila je Žid. Akad. Potp. Društvo kao član utežljitelj sa iznosom od D 5000.

XXX. red. glavna skupština Žid. Akad. Potp. Društva. Dne 4. II. održana je u prostorijama menze 30. redovita glavna skupština u prisluhu preko 150-torce članova.

Predsjednik gosp. Alekса Müller, informira je članstvo o novim pothvatima društva u pogledu ekonomskog obveznjedenja židovskih studenata, te su slijedili izvještaji tajnika, blagajnika (sa bilancom) te odnosnih referenata. Iznesena je i stvarna kritika o poslovanju društva, a nakon najpovoljnijeg izvještaja revizionalnog odbora podijeljen je jednoglasno apsolutorij.

Riješena su neka prešna interna pitanja, a za ljetni semestar 1924.—25. izabran je ovaj odbor: Predsjednik: Franjo Zentner, aps. rer. com., potpredsjednik: Moše Schweiger stud. iur., tajnik I.: Egon Goldner stud. muz. akad., tajnik II.: Avram Pinto stud. phil., blagajnik I.: Hajim Atijas, aps. rer. com., blagajnik II.: J.

šua Salom stud. pharm., Ekonom I.: Vladislav Pollak stud. med., ekonom II.: Moše Werteheim stud. med., knjižničar: Slavko Hiršler, cand. med., odbornik I.: Meir Weltman stud. iur., odbornik II.: Leon Wilf, cand. med. Revizionalni odbor: Alekса Müller, aps. iur., Ivo Kun, cand. iur., Iso Levi, cand. med.

Na pitanje Židovskog Dječakog Dom-a osvrnut ćemo se u narednom broju.

IZ RADNOGA ODBORA SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA

1. Viješti u »Židovu«. Ovime određujemo, da sve vijesti u »Židovu« iz našega »R. O.« imadu sva savezna udruženja smatrati posebnim saveznim dopisima. Stoga ih imadu izrezati i poslije izvršenja odredaba spremiti u društveni arhiv.

2. Cirkulari. Razaslan je cirkular iz odgojnoga referata o radu s djecom i o iskustvima kod priredaba, te cirkular o važnosti šekelske akcije. — Ponovno naglašujemo važnost ovogodišnje šekelske kampanje, pa pozivljemo omladinu: 1. da održi posebne sastanke, na kojima će se govoriti o značenju šekela, te o snošaju modroga i zelenoga šekela i 2. da se stavi na raspolažanje šekelskom povjereniku, kako bi se akcija što tačnije provela. Upozoravamo na članke gosp. Lava Sterna u prošlosti broju i Cvi Rothmüllera u ovom broju.

3. Materijal za sastanke. Na sastancima neka se upotrijebi novela Anatola Fransa iz ovoga broja »Židova«.

(Zagreb, Ilica 31, III. kat.)

R. O. S. Ž. O. U.

CENTRALNA UPRAVA KEREN HAJE-SODA ZA JUGOSLAVIJU

traži:

- a) tajnika sa organizatornim, administrativnim i agitacionim sposobnostima;
- b) pomoćnog činovnika ili činovnicu eventualno samo za poludnevni rad. Ponude na adresu Šime Spitzer, Zagreb, Ilica 31.

Književna bilješka

»LA REVUE JUIVE«

Kako smo već javili počeo je izlaziti novi svjetski židovski časopis u Parizu »La Revue Juive«, koji okuplja najpoznatija imena. Ujedno je našim čitaocima članka »Oni i Mi« u posljednjem broju poznato veliko zanimanje francuske javnosti za židovska pitanja. Bit će stoga interesantno vidjeti, da je taj interes prodrio i u našu sredinu preko francuskoga dopisnika uglednoga zagrebačkoga dnevnika »Obzora«, koji je donio pod naslovom »Novi pokret među Židovima«, članak, koji nije stampao. Na samu reviju osvrnut ćemo se detaljno, kad je naša redakcija primi, ali je jasno, da »La Revue Juive« znači samo okupljanje najslavnijih židovskih imena u novom svjetskom časopisu, a nikako neki »novi pokret«, kako to navedi, zacijelo nedovoljno informirani dopisnik »Obzora«.

Kreacija židovskog sveučilišta u Jeruzalemu, na kojem će predavati Einstein.

(Poseban dopis »Obzora«).

Pariz, 31. siječnja.

Albert Cohen jest direktor i šef »Židovske Revije«, u čijoj se upravi nalaze tri najpoznatija evropska imena: Einstein, Freud i Brandes.

Revija počela je da izlazi u Parizu i ona nagovješta jedan pokret, što se razvija. Evo što je u njoj u prvom broju napisao Albert Cohen, koji joj daje smjernice:

Židovski svijet nalazi se u stanju dekadence i ujedno uskrsnuća. Mi ćemo, uđi u čili ono, što je dostojno da živi i ono što treba pustiti da umire i izgine.

Prvi broj »La Revue Juive« veoma je dobro uredjen te je urešen sa nekoliko slavnih svjetskih imena. Sadržaj prvoga broja sačuvan je ovako:

Deklaracija — od Alberta Cohena; Poslanica — od Alberta Einsteina; in Memoriam — od Andre Spire-a; Izvor Jakoba — od Pierre Benoita.

Poslije se komentira Silbermann od Jacques de Lacrofelle; Izvor Jakoba od Pierre Benoit, i Židovska povijest od Raymonda Geigera. Još se govori o jednom sastanku urednika sa Blascom Ibanezom; Na koncu kratica kronika o Savezu Naroda i Židovsko stanovištu prema savezu naroda, te nekoliko informacija o cionističkom pokretu i o Židovskoj štampi.

Direktor »La Revue Juive« Albert Cohen radio je neko vrijeme u Savezu Naroda kao pomoćnik Alberta Thomasa. Izdao je na francuskom jeziku zanimivo djelo: Projekcije ili Poslije ponosni u Ženevi. Albert Cohen ovako se izražava o misiji »La Revue Juive«:

Mi vjerujemo tvrdo u dolazak jednog Mesiće, koji će biti vodja židovskog naroda. Narod imade uvijek jednoga vodju. Po starijoj tradiciji židovskog naroda Mesija će biti pravi vodja židovskog naroda.

Bez dvojbe približava se doba židovske renesanse. Naši ocevi, koji su bili možda više Židovi nego li mi, vjerovali su u principu i logični humanitarizam. Francuska revolu-

cija otvorila je Geta i juridički je priznala sva prava Židovima. Međutim Židovi i dalje nijesu imali simpatiju, nije ih se rado gledao. Danas se snažno pridiže židovski narod. Danas on ima veliku zadaću, da čuva čistu rasu. Dosada je to postigao teškom i krvnom disciplinom.

Zadaća »La Revue Juive« biti će da instruira Židove o židovima i da im razjasni, kako je dosada judaizam u Francuskoj bio povrh svega konfesionalan i filantropski. Izabrani narod ne smije da zaboravi svoju tragiju prošlost, ne smije da se odrekne svoga cilja. Židovski narod treba upoznati sa njegovom vlastitom literaturom, koju je u Francuskoj počela objavljivati revija »Phalange« i »Mercure de France«.

Još je rekao Albert Cohen ove interesantne stvari:

Danas u času, kada se čitav svijet merkantilizira, Židovi će poraditi svim svojim duševnim dezinteresiranim silama na polju ideala, budući da Židovi imaju vjeru, vjera je židovska misija. Sada kada je dio židovskog naroda ipak našao zemlju utocišta i kada ostavlja zemlje, gdje je privremeno boravio treba da čitav svijet bude poznat među sobom, ne samo da znaju, Židovi za Židove ili Židovi za narode, nego i narodi za narode. Židov je izgubio osjećaj da je stranac, a počim je osjećaj čovjeka i lječnika naroda

te će Židovi upravljati nječi mudrosti na pokvarem svijetu.

Najuzvišenija krepost kod Židova jest što on želi da služi slobodi! Ne idealnoj slobodi, kojom se kile neki, nego realnoj slobodi, koju Židov ljubi propovijedajući uvijek konstantnu vrijednost ljudskog duha i koju postojano čuva. Cini se da Židov radi toga živi, da ne dopusti ugušiti slobodu. On hrani i brani slobodu onom patetičnom mirnoćom, onom mučeničkom jasnoćom, kako je to činio Ezekiel i Spinoza. Danas Židov još cirkulira na tržištu bespravnog robija...

U ostalom još ćete čuti naše riječi. Židovi će raditi tvoreno. Naši mudraci Freud i Einstein govoriti će u »La Revue Juive«, a ne na misterioznim skupštinama.

Ja sam srećan i ponosan, kada mogu reći da će za dva mjeseca biti otvoreno Židovsko sveučilište u Jeruzalemu, gdje će predavati neki od naših saradnika. Hebrejska tvrdjava u Palestini, u zemlji, gdje su naši predci čuli Božja bjeće u diagonalama prema tri kontinenta. — Ona će sutra biti vez između zapadne i istočne civilizacije, raskriće dvoju životnih koncepcija, što se plode i što će proizvesti možda novo čovječanstvo.

Na Židovskom sveučilištu u Palestini predavat će stalno Einstein.

(Casopis se naručuje: La Revue Juive, Alb. Cohen, Paris, 3, Rue de Grenelle 60. — Napomena ured. »Z.«)

NATJEČAJ.

U izraelitičkoj aškenaskoj bogoslovnoj općini Banja Luka ima se od 1. maja 1925. popuniti mjesto

kantora

koji je uz to Šohet i Bodek, Balkore, eventualno i Mohel, te kojih mora podučavati vjerouauk na osnovnim i srednjim školama.

Natjecatelj mora znati srpsko-hrvatski jezik. Traži se mlađa sila. Plaća po pogodbi.

Ponude sa prepisom svjedodžaba i naznakom obiteljskog staleža imaju se do 15. marta 1925. upraviti na potpisanih predsjednika.

Putni troškovi naknadjuju se samo onom, koji bude pozvan.

Banja Luka, 26. januara 1925.
Moritz Grünwald.

STAKLANA

BRAĆA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

Svi vrsti stakla
Porculana
Svjetiljaka
Ogledala
Ovkira
Stakleni ploča
Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za ovkire.

Vlastita radiona ovkira za slike i ogledala.

Prva hrvatska velačgrovina Šekira i Šekirna roba

Ferdo Hirschl t.d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279

Poslavalec: Peščarska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladiste Šekirne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste gradjevinskih potrebština. Solidna roba, brza posluga, cijeno umjerana.

VРЕЋЕ

Iz jute, tekstilita i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posje, ugaj i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Monte 13 ZAGREB Telefon 11-11

Kupujemo sve vrste apotreblivenih vreća uz najveću dnevnu cijenu

Zaved za poseđivanja nepravocitnih ponjava

„MIRIS“

tvornica običnog i

toaletnog sapuna

Bjelovar

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Raučuk pete i potplate.

Restauracija „KARMEL“

u prostorijama prijašnje restauracije Antečića, Petrinjska ulica 26.

Sedam : vatra podvorja, vazači svježa i dobar kruh.

Abonenti dobivaju popust.

Za obitu posjeti mudi

Restauracija „KARMEL“

„MACHE“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta,

Berislavićeva 4. ZAGREB - Telefon 16-57.

Industrijaci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, više, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dorbog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku „MACHE“

PAMUK

sve vrsti i
u svim brojevima

Žuti — bijeli — farbani

A. ROMANO MOLINO

ZAGREB,

Boškovićeva ulica broj 15

Brzojavi: DIANA Telefon broj 23-66

žutica platno

šifoni

vata (za poplune